

N:o 67.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående pensioner och gratifikationer till underbefäl och arbetare vid statens jernvägsbyggnader; gifven Stockholms-slott den 6 april 1894.

Under återopande af närlagda utdrag af protokollet öfver civilärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva *dels* att en hvar af de utaf jernvägsstyrelsen uti dess i statsrådsprotokollet omförmälda skrifvelse till erhållande af pensioner föreslagna underbefäl och arbetare vid statens jernvägsbyggnader (med undantag af numera aflidne materialvakten H. Hård) må från och med månaden näst efter den, hvarunder han af jernvägsstyrelsen entledigas från anställning vid statens jernvägsbyggnader, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till det för honom af jernvägsstyrelsen föreslagna belopp, dock med vilkor ej mindre att, derest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skall för den tid, hans anställning varar, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppgår till samma eller högre belopp, upphöra att utgå, än äfven att pensionstagare skall vara pligtig att, derest byggandet för statens räkning af en jernväg mellan Vännäs och Umeå under någotdera af åren 1895 eller 1896 skulle komma att påbörjas, ånyo taga anställning vid statens jernvägsbyggnader, om jernvägsstyrelsen sådant fordrar, vid påföljd att eljest förlora rätten att åtnjuta pensionen för den tid, hvarunder arbetena å denna bana pågå,

dels ock att af de till statens jernvägsbyggnader anslagna medel gratifikationer må af jernvägsstyrelsen till de af styrelsen dertill föreslagna 2 underbefäl och 47 arbetare vid nämnda jernvägsbyggnader utbetalas,

när de af styrelsen från anställning vid dessa byggnader entledigas, med 600 kronor till hvartdera underbefälet och med 500 kronor till en hvar af arbetarne, eller med tillhoppa 24,700 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

V. L. Groll.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 6 april
1894.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
friherre RAPPE och
CHRISTERSON.

1:o.

Departementschefen statsrådet Groll anförde:

I den underdåniga skrifvelse af den 9 april 1892, hvori Riksdagen anmälde att Riksdagen beviljat anslag för år 1893 till fortsättning af arbetena å stambanan genom öfre Norrland, fästade Riksdagen tillika uppmärksamheten på den vid arbetena å denna stambana anställda personals ställning och framhöll dervid angelägenheten af att det återstående arbetet å berörda stambana så ordnades, att personalen måtte kunna successivt minskas, och på sådant sätt undvekes att densamma vid arbetenas afslutande på en gång stode utan arbete. I anledning af detta Riksdagens uttalande utvecklade jernvägsstyrelsen — på sätt i mitt yttrande till statsrådsprotokollet den 13 sistlidne januari rörande jernvägsstyrelsens i skrifvelse den 9 november 1893 afgifna förslag angående pensionering af vissa vid ifrågavarande arbeten anställda tjänstemän blifvit omnämndt — redan i underdånig skrifvelse den

12 januari 1893 de omständigheter, hvilka föranledde dertill att arbetsstyrkans minskande kunde påbörjas först sedan 1893 års stora schaktnings- och murningsarbeten blifvit avslutade, samt framhöll tillika att en stamtrupp af underbefäl, murare, timmermän och jordarbetare, uppgående till omkring 1,000 personer, som under en lång följd af år varit anställd vid statens jernvägsbyggnader, under alla förhållanden måste komma att kvarstå ända till dess stambanan blifvit färdigbygd. Då styrelsen afgaf sitt nyssberörda förslag angående vissa tjänstemäns pensionering, anmälde styrelsen tillika att det då ännu icke vore möjligt att bedöma omförmälda underbefäls och manskaps ställning, särskildt emedan det icke vore utrönt, huruvida och i hvad mån åt samma personal kunde beredas anställning vid arbeten å en grenbana Vännäs—Umeå, om hvars byggande för statsmedel styrelsen inom kort hade för afsigt att göra underdånig framställning, samt att styrelsen fördenskull icke heller då vore i tillfälle att i antydda hänseende framlägga något förslag.

Sedan emellertid numera arbetena å ifrågavarande stambana framskridit så långt, att i slutet af nästlidne år de båda arbetsdistrikt, i hvilka stambanan varit delad, kunnat genom spårets sammanknytning med hvarandra förbindas, och i sammanhang dermed större delen af den talrika arbetsstyrkan kunnat afskedas, samt styrelsen tillika i underdånig skrifvelse den 22 nästlidne februari afgifvit förslag om anvisande af medel till utförande af ofvanomförmälda grenbana mellan Vännäs och Umeå, har styrelsen ansett tiden vara inne att underställa Eders Kongl. Maj:ts pröfning frågan om det understöd, som syntes böra i en eller annan form efter stambanebyggnadens avslutande från statens sida lemnas ofvanberörda stamtrupp af underbefäl och arbetare; och styrelsen har förty i underdånig skrifvelse den 26 i sistnämnda månad i detta ämne gjort underdånig framställning.

I denna skrifvelse anför styrelsen att styrelsen visserligen icke vore i tillfälle att med säkerhet afgöra, i hvilken utsträckning anställning skulle kunna beredas ifrågavarande personal vid arbetena å den ifrågasatta grenbanan, derest beslut om dennas byggande fattades. Men då rätten till åtnjutande af understödet i alla händelser icke skulle inträda förr än vid den tidpunkt, då vederbörandes anställning vid statens jernvägsbyggnader upphörde; då vidare arbetet å sagda grenbana beräknats komma att räcka allenast två år; och då i alla händelser en del af ifrågavarande personal till följd af sin ålder samt mera eller mindre nedsatta arbetskrafter befunnits svårigen kunna längre än till innevarande års höst fortsätta med det synnerligen ansträngande arbete, som förekomme

vid en jernvägsbyggnad, särskildt i Norrland med der rådande bostads- och klimatförhållanden, hade styrelsen funnit lämpligt att redan nu påkalla Eders Kongl. Maj:ts pröfning af frågan om statens mellankomst uti ifrågavarande hänseende i hela dess omfattning.

I sin ofvan omförmälda underdåniga skrifvelse den 12 januari 1893 hade styrelsen antagit, att den stamtrupp af underbefäl och arbetsmanskap med mångårig tjänst, som under alla förhållanden komme att kvarstå, intill dess stambanan blifvit färdigbygd, och i fråga om hvars ställning vid arbetenas afslutande styrelsen följaktligen skulle hafva att yttra sig, komme att uppgå till omkring 1,000 man. Vid den närmare granskning, som med ledning af från arbetsbefälet infordrade förteckningar företagits, hade emellertid visat sig att denna stamtrupp på sista tiden betydligt förminskats, i det att en mängd äldre gifta arbetare, som tröttnat på de mödosamma och ständiga flyttningarne, lyckats förskaffa sig arbete på annat håll och vid jernvägsbyggnaden ersatts af yngre arbetare, beträffande hvilka någon särskild mellankomst från statens sida vid stambanebyggnadens afslutande icke kunde ifrågakomma. I sjelfva verket framginge af de inkomna förteckningarna att af den personal, som ända till stambanebyggnadens upphörande skulle i byggnadens tjänst kvarstå, endast 7 underbefäl — deraf 4 schaktmästare och 3 materialvakter — samt 106 arbetare skulle hafva varit vid statens jernvägsbyggnader anstälde under en tid af 20 år eller derutöfver i följd; och endast med afseende å dem, som under en så lång tidrymd arbetat vid jernvägsbyggnaden, ansåge styrelsen statsunderstöd under en eller annan form kunna ifrågasättas.

Att en statens mellankomst, hvad sistnämnda personal anginge, vore af billigheten påkallad ansåge åter styrelsen ligga i öppen dag. I sin egenskap af arbetsgifvare syntes staten hafva en dylik skyldighet gent emot en personal, som en så lång följd af år under särskildt svåra och mödosamma förhållanden pligttroget och samvetsgrant fullgjort sina åligganden.

Hvad då anginge det sätt, på hvilket statsunderstöd borde komma ifrågavarande personal till del, så ansåge styrelsen att understödet borde utgå under två hufvudformer, nemligen *dels* såsom årliga lifstidspensioner åt den till lefnads- och tjensteår äldre delen af personalen, på det att denna vid arbetenas upphörande måtte kunna gå en i ekonomiskt hänseende mindre bekymmersam ålderdom till mötes, *dels* såsom tillfälliga gratifikationer till den jemförelsevis yngre delen af samma personal såsom hjälp åt denna till bestridande af eget och familjens

uppehålle vid återflyttningen till hemorten samt under den tid, som åtginge, intill dess annat arbete kunde erhållas.

Då en gräns alltså, enligt styrelsens förmenande, borde dragas mellan dem, som skulle erhålla årliga pensioner, och dem, som endast skulle komma i åtnjutande af tillfälliga gratifikationer, måste, för att denna gräns icke skulle blifva godtycklig, tillbörligt afseende fästas vid de förhållanden i fråga om tjänste- och lefnadsålder, som faktiskt föreläge.

Beträffande då först *underbefålet*, så hade af de 4 schaktmästare och 3 materialvakter, som ofvan omförmälts, 3 schaktmästare uppnått mellan 57 och 65 lefnadsår samt oafbrutet innehaft anställning vid jernvägsbyggnaden i 30 år eller derutöfver, samt 2 materialvakter uppnått, den ene 24 tjänste- och 52 lefnadsår och den andre 22 tjänste- och 55 lefnadsår. Alla dessa syntes styrelsen skäligen böra komma i åtnjutande af listidspensioner, medan deremot återstående 1 schaktmästare och 1 materialvakt med 21 tjänsteår och respektive 36 och 45 lefnadsår torde få åtnöjas med gratifikationer. Med afseende å beloppet af de pensioner, som uti nu ifrågavarande fall skulle utgå, så hade onekligen schaktmästarna haft en mera ansvarsfull och ansträngande tjänst än materialvakterna, hvarföre det syntes billigt att de förra erhöle större pensioner i förhållande till lönen än de senare, synnerligast som de förra jemväl uppnått högre tjänste- och lefnadsålder; och hade styrelsen ansett skäligt att schaktmästarna, hvilkas aflöning uppginge till 1,200 à 1,400 kronor, tilldelades i årlig pension 600 kronor, motsvarande 50 procent af deras lägsta aflöning; samt att materialvakterna, hvilka uppbure 1,000 à 1,200 kronor i aflöning, erhöle 400 kronor i pension eller 40 procent af lägsta aflöningen. Gratifikationernas belopp hade styrelsen åter ansett lämpligen kunna bestämmas så, att desamma ungefärligen motsvarade ett halft års aflöning; och skulle med denna beräkningsgrund såväl den ofvanomförmälde schaktmästaren som ock materialvakten erhålla hvardera 600 kronor.

Hvad derefter *arbetarne* vidkomme, så framginge af de inkomna förteckningarna att af de 106 arbetare, hvarom nu vore fråga, 34 varit vid byggnaden anstälde 30 år eller derutöfver, 23 mellan 25 och 29 år och 49 mellan 20 och 24 år, af de sistnämnde 10 i 24 år, samt att i fråga om lefnadsåldern 24 uppnått öfver 55 år, 27 mellan 50 och 55 år och 28 mellan 45 och 49 år, under det att 27 befunne sig i en ålder af under 45 år. Med afseende å de sålunda gifna tjänste- och lefnadsåldersförhållandena hade styrelsen ansett skäligt att årlig pension i allmänhet borde tillkomma arbetare, som varit vid jernvägs-

byggnaden anställd i 25 år eller derutöfver och hvars sammanlagda lefnads- och tjänsteålder uppginge till 75 år, under det att gratifikationerna borde utgå till de af ifrågavarande 106 arbetare, hvilka ej uppfylde sagda betingelser, dock att af de ofvan angifne arbetare, hvilkas tjänsteålder utgjorde 24 år, 4 äfvensom en annan arbetare, hvilken endast tjänstgjort i 20 år, äfven borde på grund af hög lefnadsålder billigtvis komma i åtnjutande af pension, då desse fem arbetares sammanlagda lefnads- och tjänsteålder utgjorde respektive 82, 83, 85, 86 och 85 år.

Antalet af de arbetare, som enligt dessa grunder skulle erhålla pension, uppginge till 59; och ansåge styrelsen för sin del lämpligt att de med afseende å pensionernas belopp fördelades i två klasser, så att i en högre klass upptoges de, som varit anställda i 30 år eller derutöfver, och i en lägre klass de öfrige. Äfven i detta afseende syntes emellertid några jemkningar behöfliga, i det att en arbetare med allenast 29 tjänsteår men med 56 lefnadsår syntes böra uppflyttas i den högre klassen, medan åter 5 arbetare, som på grund af sina tjänsteår skulle tillhöra nämnda klass, vid det förhållande att deras lefnadsålder utgjorde allenast 46 å 48 år, syntes böra nedflyttas i den lägre klassen. Med iakttagande häraf skulle antalet pensionärer utgöra, i den högre klassen 30 och i den lägre 29.

Vidkommande beloppet af de pensioner, som skulle tilldelas den ena eller andra klassen, syntes ifrågavarande arbetare närmast vara att jemföra med betjentene vid statens jernvägstrafik, hvarföre vid pensionsbeloppens bestämmande lämpligen syntes kunna tagas till utgångspunkt de grunder, enligt hvilka bemälda betjente åtnjöte pension, med iakttagande sedermera af den modifikation, som kunde föränledas deraf, att arbetarne, i motsats till betjentene, icke i någon mån bidragit till sin pensionering. Enligt det för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning gällande reglemente utginge full pension vid vissa sammanlagda lefnads- och tjänsteår, deraf minst 30 tjänsteår, med 80 procent af medeltalet utaf arfvodet under senaste fem tjänsteår och, under förutsättning af invaliditet, med mindre procenttal för uppnådt mindre antal tjänsteår. Om nu för större enkelhets skull pensionerna bestämdes lika för alla inom samma klass och efter medeltalet af samtligas årsaflöningar, så skulle, då detta medeltal utgjorde 850 kronor i rundt tal, pensionsbeloppet blifva för den högre klassen, med ett antal tjänsteår af 30 eller derutöfver, 80 procent af 850 kronor, eller 680 kronor, samt för den lägre klassen, der medeltalet tjänsteår vore 27, med tillämpning af ofvannämnda reglementes bestämmelse om en pension af 68 procent vid 27 tjänsteår, 580 kronor. Betjentene vid statens jernvägstrafik

bidroge emellertid sjelfve till sin pensionering med en afsevärd del af den årliga insatsen i pensionsinrättningen, under det att statens bidrag till samma årliga insats senast afslutade räkenskapsår belöpte sig till omkring 37 procent deraf. Det syntes då styrelsen lämpligen kunna bestämmas att uti nu ifrågavarande fall pensionerna skulle utgå med 37 procent af ofvanangifna belopp, respektive 680 och 580 kronor, eller i afrundade tal för den högre klassen med 250 kronor och för den lägre klassen med 200 kronor.

Hvad slutligen anginge beloppet af de tillfälliga gratifikationser, som skulle komma de 47 återstående arbetarne till del, föresloge styrelsen att detta, lika för alla, bestämdes till 50 procent af medelafflöningen, dock skäligen afrundadt uppåt till 500 kronor.

Sammanlagda årliga beloppet af de sålunda föreslagna pensionerna utgjorde för 5 underbefäl, deraf 3 à 600 kronor och 2 à 400 kronor, 2,600 kronor och för 59 arbetare, deraf 30 à 250 kronor och 29 à 200 kronor, 13,300 kronor, eller tillhopa 15,900 kronor, hvilket belopp torde få anvisas att utgå å allmänna indragningsstaten.

Summan af de gratifikationser, som för en gång skulle utdelas, utgjorde för 2 underbefäl à 600 kronor 1,200 kronor och för 47 arbetare à 500 kronor 23,500 kronor, eller tillhopa 24,700 kronor; och syntes sistnämnda belopp lämpligen kunna utgå af jernvägsbyggnadsmedlen.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt har styrelsen hemställt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes i proposition till innevarande års Riksdag föreslå Riksdagen medgifva,

dels att nedan angifna underbefäl och arbetare finge från och med dagen efter den, då de entledigades från anställning vid statens jernvägsbyggnader, åtnjuta från allmänna indragningsstaten årlig pension under sin återstående lifstid till följande belopp, nemligen:

till belopp af 600 kronor: schaktmästarna N. Persson med 65 lefnads- och 30 tjensteår, Ola Larsson med 57 lefnads- och 30 tjensteår; samt Johannes Jonsson med 58 lefnads- och 34 tjensteår;

till belopp af 400 kronor: materialvakterna A. Danielsson med 52 lefnads- och 24 tjensteår samt H. Hård med 55 lefnads- och 22 tjensteår;

till belopp af 250 kronor: smederna Ola Håkansson med 58 lefnads- och 34 tjensteår och Lars A. Johansson med 50 lefnads- och 32 tjensteår; timmermännen Nils Nilsson med 61 lefnads- och 36 tjensteår och Sven Andersson med 55 lefnads- och 30 tjensteår; stenarbetarne A. Dahlström med 53 lefnads- och 33 tjensteår; Aug. Andersson med

54 lefnads- och 30 tjensteår; Aug. Allén med 56 lefnads- och 29 tjensteår; J. Johansson med 55 lefnads- och 34 tjensteår; och J. G. Larsson med 50 lefnads- och 36 tjensteår; samt jordarbetarne Joh. Magnus Lind med 63 lefnads- och 33 tjensteår; Johannes Pettersson med 65 lefnads- och 38 tjensteår; Carl Johan Andersson Lind med 55 lefnads- och 30 tjensteår; And. Joh. Pettersson med 63 lefnads- och 35 tjensteår; Johannes Andersson med 55 lefnads- och 33 tjensteår; Harald Wilhelm Karlsson med 57 lefnads- och 34 tjensteår; Anders Jonsson med 61 lefnads- och 35 tjensteår; Carl Joh. Carlsson med 50 lefnads- och 30 tjensteår; Johannes Johansson Klorin med 59 lefnads- och 34 tjensteår; And. Petter Andreasson med 59 lefnads- och 37 tjensteår; Johannes Pettersson med 54 lefnads- och 34 tjensteår; Sven Pehrsson med 70 lefnads- och 32 tjensteår; Lars Jönsson med 59 lefnads- och 35 tjensteår; Sven Johan Jonasson med 50 lefnads- och 30 tjensteår; Johannes Arvidsson med 68 lefnads- och 37 tjensteår; J. Bengtsson med 61 lefnads- och 38 tjensteår; G. Johansson med 55 lefnads- och 35 tjensteår; A. P. Kjäll med 55 lefnads- och 32 tjensteår; C. J. Lundvall med 55 lefnads- och 33 tjensteår; Carl Jonsson med 56 lefnads- och 31 tjensteår; samt J. Andersson med 64 lefnads- och 30 tjensteår;

till belopp af 200 kronor: smederna Carl Otto Carlsson Holmgren med 49 lefnads- och 27 tjensteår och Alfred Johansson med 54 lefnads- och 25 tjensteår; timmermännen N. G. Sjögren med 49 lefnads- och 28 tjensteår och Jonas Månsson med 52 lefnads- och 25 tjensteår; stenarbetarne Johannes Gustafsson med 51 lefnads- och 29 tjensteår; Axel Andersson Boqvist med 48 lefnads- och 28 tjensteår; Johan Anders Andersson med 48 lefnads- och 32 tjensteår; Gustaf Jansson Nyström med 50 lefnads- och 25 tjensteår; Johannes Eriksson med 48 lefnads- och 28 tjensteår; Josef Pettersson med 53 lefnads- och 25 tjensteår; J. Carlsson med 50 lefnads- och 25 tjensteår; och Carl Andersson med 48 lefnads- och 30 tjensteår; samt jordarbetarne Johan Aug. Andersson med 46 lefnads- och 31 tjensteår; Carl Carlsson med 49 lefnads- och 25 tjensteår; Joh. Fr. Svensson med 47 lefnads- och 32 tjensteår; Johan Rydberg med 47 lefnads- och 31 tjensteår; Anders Palmgren med 54 lefnads- och 27 tjensteår; G. Lindqvist med 56 lefnads- och 26 tjensteår; C. Fink med 58 lefnads- och 24 tjensteår; Anders Olsson med 62 lefnads- och 24 tjensteår; Anders Larsson med 59 lefnads- och 25 tjensteår; N. P. Thorsson med 61 lefnads- och 24 tjensteår; A. P. Johansson med 56 lefnads- och 26 tjensteår; Carl Peter Söderqvist med 50 lefnads- och 26 tjensteår; O. Alsterlén med 48 lefnads- och 28 tjensteår; Lars Erik Klang med 59 lefnads- och 24

tjensteår; Nils Aug. Olsson med 49 lefnads- och 29 tjensteår; P. Johansson med 54 lefnads- och 28 tjensteår; samt M. Pehrsson med 65 lefnads- och 20 tjensteår;

dock att, derest någon af dessa personer framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skulle minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppginge till samma eller högre belopp, upphöra att utgå;

dels att af de till statens jernvägsbyggnader anslagna medel ett belopp af 24,700 kronor finge såsom gratifikation utbetalas till 2 underbefäl och 47 arbetare vid nämnda jernvägsbyggnader, då de frånträdde sin anställning derstädes, att utgå med 600 kronor till hvardera underbefälet och med 500 kronor till en hvar af arbetarne.

Öfver denna jernvägsstyrelsens framställning har statskontoret den 20 sistlidne mars afgifvit infordradt underdånigt utlåtande.

Lika med jernvägsstyrelsen har äfven statskontoret ansett att personer, som enligt styrelsens vitsord under en lång följd af år under särskildt svåra och mödosamma förhållanden pligttroget och samvetsgrant fullgjort sina åligganden, kunde ega vissa anspråk på sin arbetsgifvares mellankomst vid det tillfälle, då arbetets upphörande gjorde det nödvändigt för dem att på annat håll skaffa sig framtida utkomst. Att detta för de flesta af dem, som uppnått en högre lefnadsålder och till följd deraf egde minskad arbetsförmåga, komme att möta betydande svårigheter, syntes kunna antagas för säkert; och behofvet af understöd blefve i sådant fall icke heller af tillfällig art. För dem åter, hvilka ännu befunne sig i en ålder, som gjorde det möjligt att fortfarande med oförminskad arbetskraft egna sig åt sitt yrke, stälde sig förhållandet helt annorlunda, ty för dem funnes utsigt att åtminstone efter någon tid på annat håll få ersättning för det arbetstillfälle, hvaraf de genom upphörandet af jernvägsbyggandet ginge i mistning.

Om statskontoret alltså i hufvudsak biträdde jernvägsstyrelsens åsigt derom, att understöd borde beredas åt sådana till underbefälet eller arbetsmanskabet hörande personer, hvilka mest vore i behof deraf och bäst gjort sig af sådant understöd förtjente, samt att detta understöd borde utgå åt en del af personalen i form af lifstidspensioner och åt en annan del i form af gratifikation, så kunde statskontoret dock icke finna annat än att styrelsen gifvit åt det förra slaget af understöd en något för stor utsträckning. Styrelsen hade nemligen i fråga om de omständigheter, som skulle afgöra, huruvida understödet borde gifvas den ena eller andra formen, hufvudsakligen eller nästan uteslutande fäst afseende å tjensteåldern och med tillämpning häraf föreslagit lifstids-

pensioner åt sådana personer, hvilka ännu befunne sig i en lefnadsålder, som syntes kunna förutsätta full arbetsduglighet. I allmänhet syntes en lefnadsålder af 55 år böra anses såsom minimum för hvar och en, som berättigades att uppbära pension för sin återstående lifstid. Statskontoret ansåge alltså att lifstidspensioner icke borde beviljas åt andra af nu ifrågakomna personer än dem, hvilka uppnått minst 55 års ålder och räknade minst 24 tjenstear, samt att pensionerna borde utgå med högre belopp för dem, som innehaft anställning 30 år eller deröfver, än för de öfriga.

Angående pensionernas storlek kunde statskontoret icke heller i allo biträda styrelsens förslag. Vid jemförelse till exempel med det ålderdomsunderstöd, som tillkomme småskolelärare med flere, syntes de föreslagna pensionsbeloppen för jernvägsarbetarne nog högt tilltagna och någon jemkning syntes därför böra ske. På grund af sålunda anförda skäl ansåge sig statskontoret böra förorda minskning i pensionärernas antal och jemväl någon nedsättning i pensionsbeloppen.

Hvad derefter anginge beloppet af de gratifikationer, som föreslagits, hade statskontoret, såvidt det rörde underbefälet, ingenting deremot att erinra; emellertid borde gratifikationer tilldelas jemväl de personer, tillhörande underbefälet, hvilka af styrelsen föreslagits till pensioners erhållande men, enligt hvad förut blifvit nämndt, icke kunde anses hafva uppnått erforderlig lefnadsålder. Beträffande gratifikationerna åt manskapet, syntes det statskontoret som skulle dessa kunna höjas från det af styrelsen föreslagna beloppet, 500 kronor, till 600 kronor ej mindre för 12 arbetare, hvilka i minst 30 år innehaft anställning vid jernvägsbyggnaderna men på grund af för låg lefnadsålder enligt statskontorets mening icke borde komma i åtnjutande af de för dem föreslagna pensioner, än äfven för en likaledes till erhållande af pension föreslagen arbetare, som endast i 20 år innehaft anställning vid jernvägsbyggnaderna men uppnått 65 års ålder. Gratifikationer till det af styrelsen föreslagna belopp af 500 kronor syntes böra tilläggas hvar och en af de öfriga 16 till pensioners erhållande förordade arbetare, hvilka af nyssnämnda anledning ej syntes böra komma i åtnjutande af en sådan förmån. Deremot förmenade statskontoret att för den återstående arbetarepersonalen med minst 20-årig tienstetid ett gratifikationsbelopp åt hvar och en af 400 kronor, hvilket motsvarade ungefär half årsafflöning, syntes vara att anse såsom ett lämpligt bevis på erkännande af ådagalagd välförhållande under arbetstiden, på samma gång det sannolikt för mången skulle blifva ett välkommet bidrag till uppehälle under afbidan på tillfälle till ny arbetsförtjenst.

I likhet med styrelsen ansåge äfven statskontoret att pensionerna borde uppföras till utgående från allmänna indragningsstaten; men i afseende å tiden, från hvilken pension skulle få åtnjutas, funne statskontoret ingen anledning förorda ett afvikande från hvad härutinnan hittills varit brukligt, hvadan alltså pension borde tillgodoräknas vederbörande från och med månaden näst efter den, i hvilken han frånträdde nu innehafvande anställning.

På grund af det anförda har statskontoret, som i öfrigt icke haft något att erinra mot hvad styrelsen föreslagit, alltså i underdånighet hemställt att Eders Kongl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva:

dels att nedan angifna underbefäl och arbetare finge från och med månaden näst efter den, hvarunder entledigande från innehafvande anställning vid statens jernvägsbyggnader komme att ega rum, under sin återstående lifstid från allmänna indragningsstaten uppbära årliga pensioner till följande belopp:

Lefnadsår. Tjensteår.

65	30	schaktmästaren N. Persson	kronor 600: —
57	30	D:o Ola Larsson	» 600: —
58	34	D:o Johannes Jonsson	» 600: —
58	34	smeden O. Håkansson	» 200: —
61	36	timmermannen N. Nilsson	» 200: —
55	30	D:o S. Andersson	» 200: —
55	34	stenarbetaren J. Johansson	» 200: —
63	33	jordarbetaren J. M. Lind	» 200: —
65	38	D:o Joh. Pettersson	» 200: —
55	30	D:o C. J. Andersson Lind	» 200: —
63	35	D:o A. J. Pettersson	» 200: —
55	33	D:o Joh. Andersson	» 200: —
57	34	D:o H. W. Karlsson	» 200: —
61	35	D:o A. Jonsson	» 200: —
59	34	D:o J. Johansson Klorin	» 200: —
59	37	D:o And. P. Andreasson	» 200: —
70	32	D:o Sven Pehrsson	» 200: —
59	35	D:o Lars Jönsson	» 200: —
68	37	D:o Joh. Arvidsson	» 200: —
61	38	D:o J. Bengtsson	» 200: —
55	35	D:o G. Johansson	» 200: —
55	32	D:o A. P. Kjäll	» 200: —

Lefnadsår. Tjensteår.

55	33	jordarbetaren	C. J. Lundvall	.....	kronor	200: —
56	31	D:o	C. Jonsson	.....	»	200: —
64	30	D:o	J. Andersson	.....	»	200: —
56	26	D:o	G. Lindqvist	.....	»	150: —
58	24	D:o	C. Fink	.....	»	150: —
62	24	D:o	And. Olsson	.....	»	150: —
59	25	D:o	And. Larsson	.....	»	150: —
61	24	D:o	N. P. Thorsson	.....	»	150: —
56	26	D:o	A. P. Johansson	.....	»	150: —
59	24	D:o	L. E. Klang	.....	»	150: —
56	29	stenarbetaren	Aug. Allén	.....	»	150: —

dels ock att af de till statens jernvägsbyggnader anslagna medel ett belopp af 37,000 kronor måtte få såsom gratifikationer utbetalas till 4 underbefäl och 76 arbetare enligt de af statskontoret angifna grunder.

Slutligen har statskontoret ifrågasatt huruvida icke någon del af de såsom gratifikationer utgående beloppen lämpligen borde kunna genom jernvägsstyrelsens försorg för vederbörandes räkning insättas i postsparbanken.

Sedan statskontorets utlåtande afgafs, har till civildepartementet inkommit anmälan derom att materialvakten H. Hård, hvilken af jernvägsstyrelsen föreslagits till 400 kronors pension och af statskontoret förordats till erhållande af gratifikation, afidit. Lemnas denne följaktligen ur räkningen, framgår vid en jämförelse mellan jernvägsstyrelsens och statskontorets förslag:

att jernvägsstyrelsen likasom äfven statskontoret ansett understöd, i form af vare sig pension eller gratifikation, icke böra tillkomma andra än dem, hvilka varit vid statens jernvägsbyggnader anstälde minst 20 år i följd;

att embetsverken sammanstämmande föreslagit pensioner å 600 kronor åt 3 schaktmästare med 57—65 lefnadsår och 30 eller flere tjensteår;

att medan jernvägsstyrelsen föreslagit pension å 400 kronor åt 1 materialvakt med 52 lefnadsår och 25 tjensteår, statskontoret ansett honom böra åtnöjas med gratifikation af 600 kronor;

att 1 schaktmästare med 36 lefnads- och 21 tjensteår samt 1 materialvakt med 45 lefnads- och 21 tjensteår af embetsverken förordats till erhållande af gratifikationer, hvardera af 600 kronor;

att enligt jernvägsstyrelsens förslag pensioner skulle tilldelas de arbetare, som uppnått 75 lefnads- och tjänsteår, deraf minst 25 tjänsteår, äfvensom 4 arbetare, som visserligen blott räkna 24 tjänsteår, men uppnått en ålder af 58—62 år, samt en arbetare med allenast 20 tjänsteår, men 65 lefnadsår;

att jernvägsstyrelsen ansett pensionsbeloppet böra bestämmas till 250 kronor för dem af dessa arbetare, hvilka räkna 30 eller flere tjänsteår, med undantag för 5 arbetare, som väl varit anstälde vid jernvägsbyggnaderna i 30 år, men uppnått en lefnadsålder af blott 46—48 år, samt att pension till samma belopp skulle enligt styrelsens förslag tillkomma en arbetare, som visserligen blott uppnått 29 tjänsteår, men räknar 56 lefnadsår, hvaremot pensionsbeloppet för de öfrige till pension förordade af styrelsen föreslagits till 200 kronor;

att öfrige arbetare, som jernvägsstyrelsen ansett böra komma i åtnjutande af understöd, af styrelsen föreslagits till erhållande, hvar, af en gratifikation af 500 kronor;

att deremot statskontoret ansett pension böra tilldelas endast de arbetare, som uppnått minst 55 lefnads- och 24 tjänsteår, samt att af desse de, som räkna 30 tjänsteår, böra erhålla 200 kronors pension, men de öfrige pensioner å allenast 150 kronor;

att enligt statskontorets förslag af öfrige arbetare, som ansetts böra tilläggas något understöd, de, som i minst 30 år haft anställning vid statens jernvägsbyggnader, äfvensom en arbetare, som räknar endast 20 tjänsteår, men uppnått 65 års ålder, skulle, i stället för de för dem af jernvägsstyrelsen föreslagna pensioner, erhålla, hvar, en gratifikation af 600 kronor, de öfriga, hvilka af jernvägsstyrelsen föreslagits till pension, men icke uppnått 55 lefnadsår, bekomma, hvar, en gratifikation af 500 kronor, samt de af jernvägsstyrelsen till gratifikationer förordade tilldelas, hvar, en gratifikation af 400 kronor; samt

att sålunda enligt jernvägsstyrelsens förslag pensioner å 250 kronor skulle tillkomma 30 arbetare, pensioner å 200 kronor 29 arbetare, samt gratifikationer å 500 kronor 47 arbetare, hvaremot statskontorets förslag upptager 22 pensioner å 200 kronor, 8 pensioner å 150 kronor, gratifikationer å 600 kronor till 13 arbetare, gratifikationer å 500 kronor till 16 arbetare samt gratifikationer å 400 kronor till 47 arbetare.

Då arbetena å norra stambanan mellan Vännäs och Boden under detta år fullständigt avslutas och den af jernvägsstyrelsen väckta frågan om byggande för statsmedel af en grenbana från Vännäs till Umeå, vid hvilken åtminstone en del af den vid nämnda stambana an-

ställda arbetsstyrka skulle kunna finna sysselsättning, icke torde hinna under denna riksdag till slutlig föredragning beredas, enär ytterligare utredning dessförinnan i ärendet erfordras, anser jag, lika med jernvägsstyrelsen, tidpunkten nu vara inne att taga i öfvervägande frågan om det understöd, som må bära från statens sida lemnas åt det underbefäl och de arbetare, hvilka under en längre följd af år varit anställda vid statens jernvägsbyggnader.

Likasm jag den 13 sistlidne januari inför Eders Kongl. Maj:t tillstyrkt beviljande af understöd i form af pension eller gratifikation åt åtskilliga vid statens jernvägsbyggnader sedan längre tid tillbaka anstälde tjänstemän, anser jag billigheten äfven kräfva att åt nu ifrågasvarande underbefäl och arbetare, då de genom arbetenas upphörande förlora sin anställning vid statens jernvägsbyggnader, något understöd, i form af antingen pension eller gratifikation, af statsmedel lemnas.

Beträffande den minsta tid, som vederbörande bära hafva innehaft dylik anställning för att komma i åtnjutande af understöd, har jag, lika litet som statskontoret, något att erinra mot jernvägsstyrelsens förslag att denna tid bör bestämmas till 20 år. Hvad angår frågan för hvilka understödstagare understödet bör utgå som pension och för hvilka det bör lemnas såsom gratifikation och om understödets belopp, synes mig jernvägsstyrelsens förslag närmare än statskontorets öfverensstämma med de grunder, som tillämpats i det af Eders Kongl. Maj:t för Riksdagen framlagda förslaget om beviljande af understöd åt byggnadsbefälet. Jag anser mig derföre bära i dessa afseenden ansluta mig till jernvägsstyrelsens förslag.

De, som erhålla gratifikationer, torde bära få lyfta hela beloppet deraf, när de af jernvägsstyrelsen entledigas från statens jernvägsbyggnader. Med afseende å gratifikationernas jämförelsevis mindre belopp synes mig nemligen icke anledning att, på sätt statskontoret ifrågasatt, föreskrifva att någon del deraf skall genom jernvägsstyrelsens försorg insättas i postsparbanken.

I fråga om tiden, hvarifrån pensionerna skulle få åtnjutas, finner jag, lika med statskontoret, någon anledning icke förefinnas att afvika från hvad i dylika fall hittills varit brukligt och anser sålunda att vederbörande bör ega att åtnjuta pensionen först från och med månaden näst efter den, hvarunder han af jernvägsstyrelsen från anställning vid statens jernvägsbyggnader entledigas. Såsom vilkor för åtnjutande af pension torde bära föreskrifvas att, darest byggandet för statens räkning af jernväg mellan Vännäs och Umeå under någotdera af åren 1895 eller 1896 skulle komma att påbörjas, pensionstagaren skall vara

pligtig att ånyo taga anställning vid statens jernvägsbyggnader, om jernvägsstyrelsen sådant fordrar, vid påföljd att eljest förlora rätten att åtnjuta pensionen för den tid, hvarunder arbetena å denna bana pågå. Likaledes bör föreskrifvas att, derest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionspelopp skall för den tid, hans anställning varar, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppgår till samma eller högre belopp, upphöra att utgå.

På grund af det anförda hemställer jag att Eders Kongl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen medgifva

dels att enhvar af de utaf af jernvägsstyrelsen till erhållande af pensioner föreslagna underbefäl och arbetare vid statens jernvägsbyggnader (med undantag af numera affidne materialvakten H. Hård) må från och med månaden näst efter den, hvarunder han af jernvägsstyrelsen entledigas från anställning vid statens jernvägsbyggnader, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till det för honom af jernvägsstyrelsen föreslagna belopp, dock med vilkor ej mindre att, derest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skall för den tid, hans anställning varar, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppgår till samma eller högre belopp, upphöra att utgå, än äfven att pensionstagare skall vara pligtig att, derest byggandet för statens räkning af en jernväg mellan Vännäs och Umeå under någotdera af åren 1895 eller 1896 skulle komma att påbörjas, ånyo taga anställning vid statens jernvägsbyggnader, om jernvägsstyrelsen sådant fordrar, vid påföljd att eljest förlora rätten att åtnjuta pensionen för den tid, hvarunder arbetena å denna bana pågå,

dels ock att af de till statens jernvägsbyggnader anslagna medel gratifikationer må af jernvägsstyrelsen till de af styrelsen dertill föreslagna 2 underbefäl och 47 arbetare vid nämnda jernvägsbyggnader utbetalas, när de af styrelsen från anställning vid dessa byggnader entledigas, med 600 kronor till hvartdera underbefälet och med 500 kronor till en hvar af arbetarne, eller med tillhopa 24,700 kronor.

Hvad departementschefen sålunda hemställt, deruti Statsrådets öfrige ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnade att i följd häraf nådig proposition skulle till Riksdagen aflåtas af den lydelse bilagan till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Axel Hegardt.